

Reforma wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA)

wg stanu na 05.09.2018

MATERIAŁY OIDE

6 kwietnia 2016 Komisja przedstawiła założenia reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA), a w maju i lipcu 2016 projekty aktów prawnych w tym zakresie. W PE i Radzie trwają prace nad projektami Komisji. Rada Europejska w konkluzjach z 28 czerwca 2018 zwróciła uwagę na potrzebę pilnego dokończenia reformy WESA.

W opracowaniu zebrano dokumenty programowe, projekty aktów prawnych i wybrane publikacje dotyczące wzmocnienia WESA.

Słowa kluczowe: prawo azylu, uchodźca, przyjmowanie cudzoziemców, program unijny, przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, polityka migracyjna UE

Spis treści

- I. WPROWADZENIE
 - II. WYBRANE DOKUMENTY
 - III. PROCES LEGISLACYJNY
 - IV. WYBRANE STRONY INTERNETOWE
 - V. PUBLIKACJE
-

I. WPROWADZENIE

Masowy napływ imigrantów do Europy ujawnił ograniczenia wspólnego europejskiego systemu azylowego (WESA, ang. *Common European Asylum System*, CEAS), w szczególności tzw. systemu dublińskiego, w którym określono kryteria i mechanizmy ustalania państwa odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu. Głównym kryterium jest miejsce nielegalnego wjazdu na terytorium UE, co w konsekwencji nieproporcjonalnie obciążało niektóre państwa członkowskie¹. Pojawił się także problem tzw. „turystyki azylowej”, czyli wtórnych przepływów pomiędzy państwami członkowskimi związanych ze zróżnicowaną długością procedur i warunkami przyjmowania w poszczególnych państwach.

W odpowiedzi na kryzys migracyjny Komisja przyjęła w maju 2015 *Europejski program w zakresie migracji* (por. pkt 3), w którym przedstawiła nowe strategiczne podejście do zarządzania migracją obejmujące m.in. poprawę norm dotyczących warunków przyjmowania i procedur azylowych, w oparciu o nowy system monitorowania i oceny WESA. W kwietniu 2016 Komisja opublikowała komunikat *W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy* (por. pkt 2), w którym zaproponowała wprowadzenie zmian w pięciu priorytetowych obszarach: ustanowienie zrównoważonego i sprawiedliwego systemu ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za osoby ubiegające się o azyl; wzmocnienie systemu Eurodac; uzyskanie większej spójności unijnego systemu azylowego; zapobieganie wtórnym przepływom w UE oraz nadanie nowych uprawnień Europejskiemu Urzędowi Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO). Komisja przedstawiła dwa pakiety projektów aktów prawnych reformujących WESA: pierwszy 4 maja (por. pkt. 22-24), a drugi - 13 lipca 2016 (por. pkt. 19-22). W PE i Radzie trwają prace nad obydwoma pakietami.

Mimo iż reforma wspólnego europejskiego systemu azylowego jest traktowana przez instytucje UE jako inicjatywa priorytetowa (por. pkt 17-18), w ciągu dwóch lat od przedstawienia przez Komisję projektów aktów prawnych nie udało się osiągnąć porozumienia w tej sprawie. Największe wątpliwości budzą projekty zmiany tzw. rozporządzenia dublińskiego określającego kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego UE odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony (pkt 25) oraz rozporządzenia w sprawie przesiedleń (pkt 19). Kontrowersje dotyczą m.in. stosowania zasady solidarności i podziału odpowiedzialności w ramach WESA, w tym mechanizmu alokacji migrantów. Prezydencja bułgarska dokonała

¹ Aby temu przeciwdziałać, we wrześniu 2015 przyjęto środki o charakterze tymczasowym na rzecz Włoch i Grecji (decyzje Rady (UE) nr 2015/1523 oraz 2015/1601) oraz rozpoczęto prace nad ustanowieniem stałego kryzysowego mechanizmu relokacji dla wszystkich państw członkowskich (COM(2015) 450) – patrz Materiały OIDE: *Program UE dot. migracji i uchodźców*, 31.03.2016.

podsumowania dotychczasowych prac nad pakietem (por. pkt 14) przed posiedzeniem Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych z 5 czerwca 2018 (por. pkt 13).

Rada Europejska w konkluzjach z 28 czerwca 2018 (pkt 12 konkluzji, por. pkt 4 poniżej) zwróciła uwagę na potrzebę pilnego znalezienia rozwiązania dotyczącego pakietów projektów aktów prawnych reformujących WESA i wezwała Radę, aby dalej prowadziła prace z myślą o jak najszybszym ich ukończeniu. Na spotkaniu Rady Europejskiej w październiku 2018 zostanie przedstawione sprawozdanie z postępu prac w tym zakresie.

II. WYBRANE DOKUMENTY

Dokumenty ogólne/programowe

Komisja Europejska

1. [Oroędzie o stanie Unii w 2017 r.](#), Jean-Claude Juncker, przewodniczący Komisji Europejskiej, 13.09.2017
2. [Komunikat Komisji: W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy](#), COM(2016) 197, 6.04.2016
3. [Komunikat Komisji: Europejski program w zakresie migracji](#), COM(2015) 240, 13.05.2015

Rada Europejska

4. [Konkluzje Rady Europejskiej \(28 czerwca 2018\)](#)
5. [Konkluzje Rady Europejskiej \(19 października 2017\)](#)
6. [Konkluzje Rady Europejskiej \(22-23 czerwca 2017\)](#)
7. [Konkluzje Przewodniczącego Rady Europejskiej \(9 marca 2017\)](#)
8. [Konkluzje Rady Europejskiej \(15 grudnia 2016\)](#)
9. [Konkluzje Rady Europejskiej \(20-21 października 2016\)](#)
10. [Konkluzje Rady Europejskiej \(18–19 lutego 2016\)](#)
11. [Konkluzje Rady Europejskiej \(15 października 2015\)](#)
12. [Konkluzje Rady Europejskiej \(25–26 czerwca 2015\)](#)

Rada

13. [Wynik posiedzenia Rady \(3622 posiedzenie Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Luksemburg, 4–5 czerwca 2018\)](#) – j.ang., 9680/18
14. [Reforma wspólnego europejskiego systemu azylowego oraz system przesiedleń](#), 9520/18, 30.05.2018

Parlament Europejski

15. [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie sytuacji na Morzu Śródziemnym i potrzeby całościowego podejścia UE do problematyki migracji \(2015/2095\(INI\)\)](#)
16. [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 września 2015 r. w sprawie migracji i uchodźców w Europie \(2015/2833\(RSP\)\)](#)

Inne dokumenty

17. [Wspólna deklaracja w sprawie priorytetów legislacyjnych UE na lata 2018-2019](#), 14.12.2017
18. [Wspólne oświadczenie w sprawie priorytetów ustawodawczych Unii Europejskiej na rok 2017](#), 13.12.2016

Reforma WESA - projekty aktów prawnych

19. [Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające unijne ramy przesiedleń i zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) nr 516/2014](#), COM(2016) 468

20. [Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólną procedurę ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylające dyrektywę 2013/32/UE](#), COM(2016) 467
21. [Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony oraz zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącą statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi](#), COM(2016) 466
22. [Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową \(wersja przekształcona\)](#), COM(2016) 465
23. [Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania \[rozporządzenia \(UE\) nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca\] na potrzeby identyfikowania nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców oraz w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego \(wersja przekształcona\)](#), COM(2016) 272
24. [Wniosek - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu i uchylające rozporządzenie \(UE\) nr 439/2010](#), COM(2016) 271
25. [Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca \(wersja przekształcona\)](#), COM(2016) 270

Debata Komisji ds. Unii Europejskiej Sejmu RP

26. [Pełny zapis przebiegu 212 posiedzenia Komisji do Spraw Unii Europejskiej](#) (Rozpatrzenie informacji ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat bieżącego stanu negocjacji w zakresie reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego), 14 czerwca 2018

III. PROCES LEGISLACYJNY

COM (2016) 468		
Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S
COM (2016) 467		
Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S
COM (2016) 466		
Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S
COM (2016) 465		
Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S
COM (2016) 272		
Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S
COM (2016) 271		

Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S
COM (2016) 270		
Obserwatorium Legislacyjne	EUR-Lex	EDL-S

IV. WYBRANE STRONY INTERNETOWE

27. Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu ([European Asylum Support Office](#), EASO)
28. Komisja Europejska: [Common European Asylum System](#)
29. Rada UE: [Reform of EU asylum rules](#)
30. Rada UE: [Reforma wspólnego europejskiego systemu azylowego](#)

V. PUBLIKACJE

31. Parlament Europejski - Noty faktograficzne o Unii Europejskiej: [Polityka azylowa](#), maj 2018
32. [Przyszłość Europy. Zarys bieżącej debaty](#), Briefing Biura Analiz Parlamentu Europejskiego (Migracja, s. 6- 7), kwiecień 2018
33. Biernat S.: *Wyzwania dla unijnego prawa azylowego i imigracyjnego*, Europejski Przegląd Sądowy 2018, nr 3
34. Mikołajczyk B.: *Mechanizm dubliński na rozdrożu - uwagi w związku z pracami nad rozporządzeniem Dublin IV*, Europejski Przegląd Sądowy 2018, nr 3
35. [EASO Reloaded: Can The New EU Asylum Agency Guarantee A Standardised System of Protection?](#), The Expert Council of German Foundations on Integration and Migration, To The Point 2018-1
36. [The Common European Asylum System - third reform](#), Fact Sheets on the European Union, 28 February 2017
37. Szymańska J.: [Perspektywy kompromisu w sprawie reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego](#), „Biuletyn PISM” nr 12 (1454), Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2 lutego 2017
38. Karageorgiou E.: [The law and practice of solidarity in the Common European Asylum System: Article 80 TFEU and its added value](#), „European Policy Analysis” iss. 2016:14, Swedish Institute for European Policy Studies, November 2016
39. Maiani F.: [The Reform of the Dublin III Regulation](#), European Parliament - Directorate General for Internal Policies, June 2016
40. Ivanov D.: [Towards a reform of the Common European Asylum System](#), „At a glance”, European Parliamentary Research Service, May 2016
41. Wagner M. i in.: [The Implementation of the Common European Asylum System](#), European Parliament: Directorate-General for Internal Policies, 16.05.2016
42. Den Heijer M. i in.: [Coercion, prohibition, and great expectations: The continuing failure of the Common European Asylum System](#), „Common Market Law Review” iss. 3, vol. 53 (2016), s. 607
43. Malmersjo G., Remáč M.: [Regulation 604/2013 \(Dublin Regulation\) and asylum procedures in Europe](#), „Briefing”, European Parliamentary Research Service, April 2016

Komunikaty prasowe

44. [Zakończenie reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego: w kierunku skutecznej, sprawiedliwej i humanitarnej polityki azylowej](#), 13 lipca 2016
45. [Reforming the Common European Asylum System: Frequently asked questions](#), 13 July 2016
46. [W kierunku zrównoważonego i sprawiedliwego wspólnego europejskiego systemu azylowego](#), 4 maja 2016
47. [Komisja przedstawia warianty reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego oraz rozwijania bezpiecznych i legalnych sposobów migracji do Europy](#), 6 kwietnia 2016